

Юлія Майстренко-Вакуленко

старший викладач кафедри рисунка НАОМА

Митець-педагог за покликом долі(До 80-річчя від дня народження
Ю. М. Ятченка)

“Я малював завжди, скільки себе пам’ятаю”, — згадує про себе Юлій Миколайович.

Навчання в Республіканській художній середній школі ім. Т. Г. Шевченка (1939–1947) було перерване війною на два довгих і надзвичайно важких роки. Про повернення з евакуації до звільненого Києва і продовження навчання Юлій Миколайович розповідає стримано і водночас зворушливо: “Ми приходили вранці до школи і починали писати акварель, розбивши перед тим лід у баночці з водою”. З теплою та вдячністю згадує він перших викладачів Л. Г. Григор’єву, Г. К. Тітова,

К. М. Єлеву. Закінчивши школу з відзнакою, у 1947 році Юлій Ятченко склав іспити до Київського державного художнього інституту і поступив на факультет живопису. Разом з ним вчилися О. Лопухов, А. Пламеницький, В. Клоков, В. Шаталін. Студентів, як, власне, і викладачів, було мало, в основному це були фронтовики, що прагнули надолужити все те, чого були позбавлені протягом тяжких років війни, тож працювали з величезним ентузіазмом, багато копіювали.

Вчителями Юлія Ятченка були Г. С. Меліхов, М. І. Іванов, керівником майстерні був С. О. Григор’єв.

У 1953 році, коли Ю. Ятченко готувався до написання дипломної картини, партійним керівництвом був кинутий заклик до митців: “нам потрібні Гоголі і Шедріни!” — розкриття критичних тем у мистецтві. На цю відозву, підтриману керівництвом інституту, Ятченко відгукнувся роботою “Бракороб”, яка засвідчила народження творчої індивідуальності молодого художника.

Виконання кожного полотна супроводжувалося великою роботою по збору матеріалу — не в бібліотеках і книгах, а в житті — на заводах, в цехах, в колгоспах, на цілині, в далеких селах: зарисовки, начерки, етюди портретів, постатей, пейзажів, незліченні композиційні пошуки. Така міцна школа роботи над картиною, яка була привита традиціями Київського інституту, проявилася серйозним результатом — першою

Ю. Ятченко. Хлібороби. 1974

самостійною картиною “На далекій околиці” (1957), яка одразу ж була придбана Міністерством культури України.

Роки аспірантури, під час навчання в якій Ю. М. Ятченко поєднував активну творчу працю з директорством у Республіканській художній середній школі, стали певною віхою на його творчій ниві, адже саме в цей час визначився подальший творчий шлях майстра — майстра станкової картини. Наступний період був дуже плідним і вдалим для художника: полотно “З мрією про мир. Врятування радянськими воїнами шедеврів Дрездєнської галереї у 1945 році” (1959) з великим успіхом експонувалося на республіканській художній виставці “Радянська Україна” в Москві. Згодом автор виконав ще чотири варіанти цієї картини для музеїв України, Німеччини та Росії. Неодноразово звертається Юлій Миколайович у подальшій творчості до воєнної тематики: “Солдати світу”, “Цей день Перемоги”, “Вічний вогонь”, “Кораблики”, “Наступним поколінням”. Це міцні полотна, написані з глибокою психологічною трактовкою образів, сповна виражають власний почерк художника, його майстерність в рисункові, колориті та композиції.

До розкриття образу людини праці майстер звертається у полотнах “Хлібороби”, “Наставники”, “Канівські монтажники”, які набули рис монументальності завдяки врівноваженій композиції плям, ритмів, контрастів.

Полотна “Чернець Семен Палій”, “Тарасові світанки” сповнені тривогого передчуття, стверджують не випадкове звернення художника до історичної тематики.

Різноманітність тем і жанрів, ліричні олійні портрети і експресивні, швидкі начерки-репортажі образів людей, з якими лише на хвилику перетнулися життєві шляхи, тонкі акварельні і конструктивні рисункові

пейзажі. Робота, робота, робота... творча, виставкова, громадська, викладацька, наукова, дослідницька: після десяти років на посаді директора РХСШ ім. Т. Г. Шевченка Юлій Миколайович став викладати пластичну анатомію, рисунок, вести літню практику в рідному інституті, згодом був його проректором з навчальної роботи, директором виставок Міністерства культури України.

З початком горбачовської перебудови стався певний переворот і у світосприйнятті Юлія Ятченка. Традиції соцреалізму вже не влаштовували художника, митець шукає натхнення у створенні теплих родинних портретів, пейзажів, веде колористичні експерименти, працює над відчуттям форми. І зараз, пройшовши такий складний шлях спроб-повернень до різних жанрів і тем, який став періодом підготовки до реалізації нових задумів, Юлій Миколайович планує знов повернутися до станкової картини, переосмисливши її суть, але не відмовившись від себе, своєї творчого кредо. "Щирість у творчості — головне, але це не все: є ще соціальні проблеми, які не має права оминати справжній митець", — стверджує Юлій Миколайович.

Професор кафедри рисунка, заслужений діяч мистецтв України, продовжує викладацьку роботу, проводить наукові розвідки з питань мистецтва, публікує методичні розробки, читає лекції в аспірантурі-стажуванні та в магістратурі НАОМА.

Тетяна Кормакова

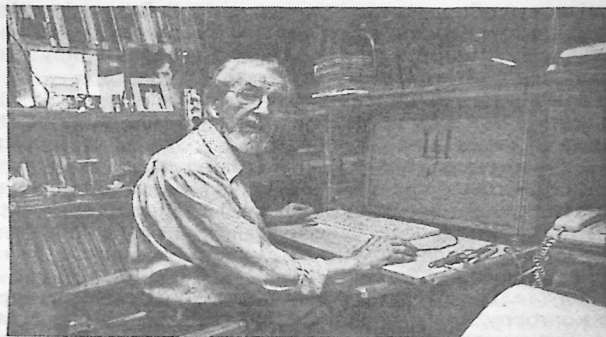
старший викладач Київського міського педагогічного університету ім. Б. Д. Грінченка

Українська абетка Василя Чебаника

(До 75-річчя від дня народження

В. Я. Чебаника)

Майстерня Василя Яковича Чебаника, що на Печерську, — затишне, тихе приміщення, сповнене творчої аури. Яскраве, лагідне сонячне проміння пробивається крізь шибки вікон і грає на книжкових полицях, де на великих і малих аркушах представлені авторські роботи художника. А поруч розміщені кульман для шрифтових робіт, слюсарні та інтролігаторські інструменти, довгий стіл з книжковими полицями, над якими висять численні саморобні інструменти для інтролігаційного дійства. Праворуч стола на спеціальній підставці — авторський позолотно-друкарський прес, на створення та вдосконалення якого митець віддав майже 10 років дизайнерсько-конструкторської праці. До речі, робота над цим пресом співпала з періодом, коли В. Чебаник працював у техніці різцевої гравюри (на дереві, лінолеумі, вініпласті).

Різновиди шрифтів, каліграфічні композиції, вишукані літери майбутньої української абетки — з проекту графіки української мови — то як мовчазні свідки копіткої багатолітньої праці художника, якого правомірно буде назвати видатним майстром сучасності.

Майже піввікова творчо-педагогічна діяльність Василя Чебаника — професора, заслуженого діяча мистецтв України, володаря багатьох різних відзнак, зокрема Золотої медалі Академії мистецтв України (2007), Почесної грамоти Президії Верховної Ради України, відзнак Кабінету Міністрів України, Міністерства культури України, медалі святого Петра Могилі від Національного університету "Києво-Могилянська Академія" та інших заохочень — вилилась у визначні творчо-педагогічні здобутки. Ним виховано не одне покоління художників у Національній академії образотворчого мистецтва та архітектури України. Протягом багатьох років професор досліджує й проводить практичну роботу в галузі мистецтва книги, шрифту, внаслідок чого "народилася" сучасна високохудожня абетка української мови. Та це лише частка створеного митцем.

В інтерв'ю для нашого видання ювіляр розповів про свій творчий шлях, про актуальні проблеми сучасного мистецтва і зокрема каліграфії, про рівень духовності нашого суспільства, естетичний стан нації. Отож, переходимо до співбесіди з художником-педагогом В. Чебаником.

— Василю Яковичу, якби можна було повернутись у минуле за допомогою "машини часу", які важливі віхи у своїй біографії Ви б згадали?

— Народився я на Буковині. У мальовничому прикарпатському краї, серед талановитих і працюючих людей села Клішківці. Тут минули мої дитячі роки. У родині Чебаників від покоління до покоління передавався досвід ковальської справи. За що б не бралися, що б не робили — виконували вправно і майстерно. Творчою людиною була моя мати, яка добре вишивала, співала, вирощувала квіти і мала нахил до малювання. Батько був теслю і ковалем, як і дід. З усього села йшли до нього і за-